FÂU’L-CEVÂB

فاء الجواب

Fâu’l-cevâb, bir şart edatı ile başlayan cümlenin cevap (ya da cezâ) kısmının başına gelen bir *fâ* (ف) harfidir. Bu harfin vücûben (zorunlu olarak) geldiği yerleri şöyle sıralayabiliriz:

1. Cevap cümlesi, isim cümlesi olursa:

مَنْ جَدَّ فَالنَّجَاحُ حَلِيفُهُ. (Kim gayret ederse, başarı onun yanındadır.)

إِنْ تَحْتاجُوا إِلَيَّ فأنا مُسْتَعِدٌّ لِلمُساعَدَةِ. (Eğer bana ihtiyaç duyarsanız, ben yardım için hazırım!)

إِذَا قُمْتُمْ بِبَحْثٍ عِلْمِيٍّ فَنَحْنُ نَدْعُمُكُمْ. (Bilimsel bir araştırma yapacaksanız, biz sizi destekleriz.)

2. Cevap cümlesi, talep cümlesi olursa; yani emir ya da nehiy ile başlarsa veya soru cümlesi olursa:

إِنْ حَيَّاكَ أَحَدٌ بِتَحِيَّةٍ فَحَيِّهِ بِأَحْسَنَ مِنْهَا.

(Birisi seni selamladığında, sen de onu daha güzel bir şekilde selamla.)

إِنْ اِسْتَجَارَكَ غَرِيبٌ فَأَجِرْهُ. (Bir yabancı sana sığınacak olsa, onu barındır.)

إِنْ تَتَأَلَّمْ بِسَبَبِ الأَوْجَاعِ فَاذْهَبْ إلى الطبيبِ. (Sancılardan dolayı acı çekiyorsan, doktora git.)

إِنْ اِمْتَعَضْتَ بِسَبَبِ قَوْلِهِ فَقُلْ لَهُ يَعْتَذِرْ إِلَيْكَ.

(Onun sözlerinden dolayı gücendiysen eğer, ona özür dilemesini söyle.)

3. Cevap cümlesi لَيْس, نِعْمَ, بِئْسَ gibi donuk (câmid) ya da nâkıs fiille başlarsa:

مَنْ أَفْشَى سِرَّ الصَّدِيقِ فَلَيْسَ بِأَمِينٍ. (Dostunun sırrını ifşa eden, güvenilir kimse değildir.)

إِنْ قُمْتَ بِرِعَايَةِ اليَتَامَى فَنِعْمَ رَجُلٌ أَنْتَ.

(Yetimleri koruyup gözeteceksen, sen ne mükemmel bir adamsın!)

4. Cevap Cümlesi, gelecek zaman bildiren سـ veya سوف ile başlarsa:

إِنْ ظَلَمْتَ فَسَوْفَ تُحَاسَبُ. (Eğer zulmedersen, hesaba çekilirsin.)

إذا زُرْتُمْ تُرْكِيا فَسَتَرَونَ الأماكِنَ التي تُعجِبُكم.

(Türkiye’yi ziyaret ederseniz hoşunuza giden yerler göreceksiniz.)

5. Cevap Cümlesi, قَدْ pekiştirme edatı ile başlarsa:

مَنْ يَقُمْ بِأَعْمَالٍ خيريّةٍ فَقَدْ نَالَ رِضَا الجَمِيعِ. (Hayırlı işler yapan, herkesin rızasını elde eder.)

﴿وَمَنْ يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾
(Kim imanını küfürle değiştirmeye kalkarsa, doğru yoldan sapmış demektir. *Bakara Sûresi,* 108)

6. Cevap Cümlesi, muzârî fiili nasb eden ve olumsuz yapan لَنْ edatı ile başlarsa:

إنْ خُنْتَنِي فَلَنْ أَعْفُوَ عَنْكَ. (Bana ihanet edersen, seni asla affetmem.)

إنْ تَفْعَلْ خَيْراً فَلَنْ تَنْدَمَ عَلَيْهِ. (Bir iyilik yapacak olursan bundan asla pişmanlık duymazsın.)

مَهْمَا يَحْدُثْ فَلَنْ أَقْتَنِعَ. (Ne olursa olsun, yine de ikna olmayacağım.)

7. Cevap Cümlesi, muzârî fiili olumsuz yapan مَا edatı ile başlarsa:

مَهْمَا تَقُلْ فما أغَيِّرُ قَرارِي. (Ne dersen de, kararımı değiştirmem.)

مَهْمَا اِنْتَقَدُونِي فَمَا أَكْتَرِثُ بِهِم. (Beni ne kadar eleştirirlerse eleştirsinler, onlara aldırış etmem.)

Şimdi aşağıdaki cümlenin irâbını yaplım:

مَنْ رَأَيْتَ فِي الحَدِيقَةِ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ. (Bahçede kimi görürsen ona selam ver.)

مَنْ : Cezm eden şart edatı. Mef'ûlun bih, mahallen mansûb.

رَأَيْتَ : Şart fiili. (مَنْ) şart edatı dolayısıyla mahallen meczûm mâzi fiil, zira fetha üzere mebnî. Fâili bitişik özne zamiri olan (تَ) mahallen merfû.

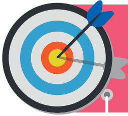
فِي : Harf-i cer

الحَدِيقةِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

فَسَلِّمْ : (فَ) Fâu'l-cevâb, (سَلِّمْ) şartın cevabı, emir fiil, meczûm, cezm alâmeti sondaki sükûn, fâili gizli zamir olan (أنتَ).

عَلَيْهِ : (عَلَى) harf-i cer, (ه) bitişik zamir, mahallen mecrûr, çünkü zamir.

Öğrenme Çıktısı

3 Şart cümlesine bağlı cevap cümlesinin başına vücûben (zorunlu olarak) ve cevâzen (isteğe bağlı olarak) getirilen fâ (فَ) harfinin işlevlerini tanıma

Araştır/ Tekrarla 3	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Cevap kısmının başına (فَ) gelen şart cümlesi yapılarını inceleyiniz ve tekrarlayınız.	Kur'ân-ı Kerîm'in "Nûr Sûresi" 52. ve "En'âm Sûresi" 17. âyet-i kerimelerinde geçen şart edatlarını ve fâu'l-cevâbları tespit ediniz.	Öğrendiğiniz şart edatlarını kullanarak cümleler kurmaya çalışınız.